

Tadeusz Olejnik

Instytut im. Herdera w Marburgu - ośrodek naukowy dla badań nad historią Europy Środkowo-Wschodniej

Piotrkowskie Zeszyty Historyczne 4, 235-237

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tadeusz Olejnik

INSTYTUT IM. HERDERA W MARBURGU – OŚRODEK NAUKOWY DLA BADAŃ NAD HISTORIĄ EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Marburg, dziś ok. 80. tysięczne miasto w Republice Federalnej Niemiec (Hesja) położone nad rzeką Lahn, dopływem Renu, jest obecnie nie tylko znaczącym ośrodkiem przemysłu maszynowego, skórzanego, precyzyjnego, lecz także dużym ośrodkiem naukowo-badawczym i kulturalnym. W istniejącym tu już od 1527 r. uniwersytecie (Philipps Universität), szczycącym się własnym muzeum, studiuje około 17 tys. studentów. Miasto posiada dwie wielkie biblioteki naukowe (Biblioteka Zachodnioniemiecka i uniwersytecka), posiada wiele cennych zabytków architektury sakralnej (halowy kościół p.w. św. Elżbiety z XIII w. jako najwcześniejsza budowla gotycka w Niemczech, gotycki kościół p.w. NMP) i świeckiej (gotycki zamek, późnogotycki ratusz).

Jednakże tym, co może najbardziej zainteresować historyka jest Instytut Naukowo-badawczy im. Herdera podejmujący badania nad dziejami Europy Środkowo-Wschodniej. Powstał przed ponad 50 laty (IV 1950) jako jeden z centralnych ośrodków naukowo-badawczych nad dziejami Europy Środkowo-Wschodniej i jest finansowany zarówno przez rząd federalny jak też wszystkie kraje związkowe. Pod pojęciem Europy Środkowo-Wschodniej rozumie się tu następujące państwa: Polskę, Czechy, Słowację, Litwę, Łotwę i Estonię. Szczególnym przedmiotem zainteresowania Instytutu są ziemie, które niegdyś wchodziły w skład państw niemieckich bądź były terenem niemieckiego osadnictwa. Do podstawowych zadań statutowych Instytutu należy:

- gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, fotograficznych, kartograficznych, dokumentów oraz prasy;
- opracowywanie podstawowych pomocy naukowych wspomagających badania uniwersyteckie;
- tworzenie forum międzynarodowej dyskusji naukowej oraz prowadzenie własnych badań naukowych mających na celu stworzenie możliwie optymalnego serwisu naukowego;
- oferowanie zainteresowanym osobom i instytucjom usług informacyjnych i badawczych.

Realizując powyższe zadania Instytut im. Herdera koncentruje się w swej działalności na:

- gromadzeniu bieżącej dokumentacji literatury dotyczącej historii Europy Środkowo-Wschodniej w postaci rocznych drukowanych bibliografii oraz skompute-

ryzowanej bazy danych,

- opracowywaniu i wydawaniu źródeł historycznych do historii Europy Środkowo-Wschodniej w postaci opracowań średniowiecznych kodeksów dyplomatycznych Śląska, Pomorza Wschodniego, Prus, Kurlandii,
- prowadzi katalog zabytków sztuki Śląska oraz opracowuje syntezę dziejów Górnego Śląska w czasach nowożytnych i najnowszych,
- organizuje odczyty i konferencje międzynarodowe,
- wspiera rozwój młodej kadry naukowej poprzez udzielanie stypendiów doktorskich i habilitacyjnych, w tym także udzielanie stypendiów dla naukowców z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Instytut prowadzi szeroką działalność wydawniczą w ramach siedmiu serii wydawniczych oraz poprzez wydawanie czasopisma „Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung”. Serie wydawnicze Instytutu to:

„Ostmitteleuropa in Vergangenheit und Gegenwart” (Europa Środkowo-Wschodnia w przeszłości i teraźniejszości),

Sammlungen des Herder-Instituts zur Ostmitteleuropa-Forschung (Zbiory Instytutu Herdera dotyczące badań nad Europą Środkowo-Wschodnią),

Bibliographien zur Geschichte und Landeskunde Ostmitteleuropas (Bibliografie dotyczące historii i kulturoznawstwa Europy Środkowo-Wschodniej),

Quellen zur Geschichte und Landeskunde Ostmitteleuropas (Źródła dotyczące historii i kulturoznawstwa Europy Środkowo-Wschodniej),

Tagungen zur Ostmitteleuropa-Forschung (Konferencje dotyczące badań naukowych nad Europą Środkowo-Wschodnią),

Bau- und Kunstdenkmäler im östlichen Mitteleuropa (Zabytki kultury i sztuki w Europie Środkowo-Wschodniej),

Materialien und Studien zur Ostmitteleuropa-Forschung (Materiały i studia do badań nad Europą Środkowo-Wschodnią).

Podstawę działalności naukowej oraz usługowej Instytutu stanowią bogate zbiory, w tym:

- naukowe zbiory biblioteczne z zakresu historii i kultury Europy Środkowo-Wschodniej zawierające ok. 325 tys. woluminów,
- archiwum fotograficzne, dotyczące zwłaszcza topografii, historii sztuki i kultury Europy Środkowo-Wschodniej liczące ok. 500 tys. jednostek,
- zbiory kartograficzne obejmujące ponad 30 tys. arkuszy map, ok. 1200 map zabytkowych oraz 6300 zdjęć lotniczych z lat 1942-1945,
- zbiory dokumentów pochodzących z archiwów rodzinnych, spuścizn archiwalnych oraz z mikrofilmowane źródła z archiwów w Rydze, Tallinie i Tartu,
- archiwum prasowe, w którym gromadzone są od 1952 r. dzienniki i tygodniki z Europy Środkowo-Wschodniej ukazujące się od 1945 r. oraz wycinki prasowe klasyfikowane według szczegółowej systematyki począwszy od 1945 r.

Na podstawie powyższej charakterystyki statutowych zadań Instytutu, gromadzonych zbiorów, prowadzonej działalności naukowej i wydawniczej, można

stwierdzić, że Instytut im. Herdera w Marburgu jest znaczącą na mapie współczesnej Europy instytucją naukowo-badawczą nad dziejami Europy Środkowo-Wschodniej, w tym także nad dziejami ziem polskich.

Zainteresowanym osobom i instytucjom Instytut oferuje płatny serwis informacyjny za pośrednictwem internetu.

Dyrektorem Instytutu jest dr Eduard Mühle.

SUMMARY

The Herder Institute in Marburg (Federal Republic of Germany) – Scientific Centre for the Research on History of Central and Eastern Europe

The Herder Institute in Marburg is a leading centre for researches on Eastern and Central Europe in Federal Republic of Germany. It was created in 1950 and was sponsored by the federal government and all associated countries. It is scientifically focused on Poland, the Czech Republic, Slovakia, Lithuania, Latvia and Estonia, so the countries which areas used to belong to Germany or which were settled by the Germans.

The Institute collects and renders accessible the books in library, photographic and cartographic documents, and newspapers. It also publishes a lot, e.g. historical sources up to the history of the Central and Eastern Europe, and scientific press.

The activity of the Herder Institute (collecting sources, publishing and scientific activity, educational role) ranks it among the most important scientific institutions conducting research on the history of the Central and Eastern Europe.